

Høringsnotat om oppfølgingstjenester i Arbeids- og velferdsetatens egen regi

Innledning

Arbeids- sosialdepartementet viser til Meld. St. 33 (2015–2016) *NAV i en ny tid – for arbeid og aktivitet* hvor det foreslås at Arbeids- og velferdsetaten skal gis økt fleksibilitet til selv i større grad å kunne velge om avklarings- og oppfølgingstjenester skal kjøpes av eksterne tiltaksarrangører eller foregå i Arbeids- og velferdsetatens egen regi. Forslaget er basert på forsøk med kjerneoppgaver i NAV. Målgruppen for innsatsen er personer med nedsatt arbeidsevne og ledige som har behov for utvidet oppfølgingsbistand for å komme i arbeid. Innsatsen i forsøk med kjerneoppgaver i NAV var sidestilt med arbeidsmarkedstiltak i regi av eksterne tiltaksarrangører.

Det ble i 2013 etablert en egen forskrift som hjemlet tiltakspenger og tilleggsstønader ved deltakelse i forsøket innenfor retningslinjer som gjelder for deltakelse i arbeidsmarkedstiltak. Denne forskriften ble avvirket ved utgangen av 2016, da forsøket med kjerneoppgaver i NAV ble videreført innenfor rammen av etatens ordinære innsats fra 2017. I 2017 ble adgangen til tiltakspenger og tilleggsstønader for deltakere i oppfølgingstjenester i Arbeids- og velferdsetatens egen regi hjemlet i en instruks fra departementet.

Departementet foreslår her at oppfølgingstjenester i Arbeids- og velferdsetatens egen regi, reguleres som et arbeidsmarkedstiltak i en egen forskrift. Det foreslås videre at deltakere i dette tiltaket, som ikke har rett til andre ytelser til livsopphold, gis rett til tiltakspenger i tråd med regelverket for arbeidsmarkedstiltak, og at de skal kunne få tilleggsstønader på lik linje med deltakere på tilsvarende arbeidsmarkedstiltak.

Bakgrunn

I Prop. 1 S (2011-2012) ble det lagt opp til et forsøk med avklaring og oppfølging internt i Arbeids- og velferdsetaten. I tildelingsbrev til Arbeids- og velferdsetaten for 2012 fikk etaten i oppdrag å utforme et forsøk. Etaten iverksatte forsøk med kjerneoppgaver i NAV-kontor i april 2013.

Formålet med forsøket var å prøve ut, og vurdere nærmere, om deler av de tjenestene som kjøpes av eksterne tiltaksleverandører kan leveres rimeligere og mer effektivt om de utføres av etaten selv. Videre skulle man styrke avklarings- og oppfølgingsinnsatsen og markedsarbeidet ved de lokale NAV-kontorene, herunder både formidlingsbistanden som NAV-veilederne gir til arbeidssøkere, og rekrutteringsbistanden som gis til arbeidsgivere.

Innsatsen i forsøket innebar mer omfattende avklarings- og oppfølgingsbistand enn den innsatsen som gis gjennom etatens ordinære bistand. Samtidig var det ved forsøkskontorene ikke anledning til å bruke avklarings- og oppfølgingstiltak som et alternativ til bistanden som gis i forsøket. Dette medførte at forsøket skulle bistå brukere med mer omfattende/ sammensatte bistandsbehov.

Før iverksettingen av forsøket ble det fastsatt en egen forskrift som innebar at deltakere i forsøket, som ikke hadde rett til arbeidsavklaringspenger eller andre livsoppholdsytelser, kunne motta stønader etter daværende kapittel 10 i forskrift om arbeidsmarkedstiltak¹ (tiltakspenger med eventuelle tilleggsstønader).

Forslaget i Meld. St. 33 (2015–2016) *NAV i en ny tid – for arbeid og aktivitet* om at Arbeids- og velferdsetaten bør gis økt fleksibilitet til selv i større grad å kunne velge om avklarings- og oppfølgingstjenester skal kjøpes av eksterne tiltaksarrangører eller foregå i egen regi, er fulgt opp ved at oppfølgingstjenester i Arbeids- og velferdsetatens egen regi etableres som et fast arbeidsmarkedstiltak. Oppfølgingstjenestene i egen regi omfatter ordningene "Utvidet oppfølging" der målgruppen er personer med behov for individuell bistand for å komme i arbeid og "Individuell jobbstøtte" som gis til personer med moderate til alvorlige psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer.

Departementets vurdering og forslag

Utvidet oppfølging i Arbeids- og velferdsetatens egen regi er basert på metoden som går under betegnelsen Supported Employment (SE). Supported Employment blir utført av en jobbspesialist som har til oppgave å hjelpe arbeidssøkere med behov for oppfølgingsbistand til å få og beholde en lønnet jobb på det ordinære arbeidsmarkedet. Jobbspesialisten bistår arbeidssøker med å skaffe en jobb og følger opp både arbeidssøker og arbeidsgiver etter at arbeidsforholdet er etablert.

Innsatsen med individuell jobbstøtte er knyttet til metoden "Individual Placement and Support" (IPS), som er utviklet spesielt for personer med psykiske helseproblemer med utgangspunkt i metoden Supported Employment (SE). Individuell jobbstøtte er basert på at personer med psykiske helseproblemer kommer raskt ut i arbeid med bistand fra en jobbspesialist fra etaten, og får psykisk behandling parallelt med bistanden knyttet til arbeid. Metoden legger vekt på arbeid tidlig i utrednings- og behandlingsprosessen. Psykisk behandling fra helsetjenesten skal være en integrert del av oppfølgingen til ordinært arbeid og i oppfølgingen knyttet til jobbfastholdelse.

Arbeids- og velferdsetaten har etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 4 tredje ledd en plikt til å tilby arbeidssøkerne en generell oppfølgings- og formidlingsbistand. Ordningen med oppfølgingstjenester i egen regi inneholder en mer omfattende formidlings- og oppfølgingsbistand enn den generelle oppfølgingen som etaten tilbyr etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven² § 4 tredje ledd. Oppfølgingstjenester i egen regi vil derfor være mer likt oppfølgingstiltaket i tiltaksforskriften³ kapittel 4 enn den type oppfølging og formidling som Arbeids- og velferdsetaten gir til alle arbeidssøkere etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 4 tredje ledd. Departementet mener derfor at oppfølgingstjenester i egen regi må regnes som et arbeidsmarkedstiltak etter arbeidsmarkedsloven § 12, og foreslår derfor at de nærmere vilkår for tiltaket gis i en forskrift med hjemmel i § 12.

¹ Forskrift 20. desember 2001 nr. 1544 om arbeidsmarkedstiltak

² Lov 16. juni 2006 nr. 20 om arbeids- og velferdsforvaltningen

³ Forskrift 11. desember 2015 nr. 1598 om arbeidsmarkedstiltak mv.

For å få et tydelig skille mellom etatens ordinære oppfølging og tiltaket oppfølgingstjenester i Arbeids- og velferdsetatens egen regi, legges det opp til at det i forskriften stilles krav til at etaten skal følge metoden Supported Employment, og at tiltaket skal omfatte bistand fra en jobbspesialist. Tjenesten skal videre ha en metodeveileder og evalueres gjennom årlige kvalitetsevalueringer, se utkast til forskrift §§ 2 og 7. Det legges videre opp til at tiltaket skal omfatte samme personkrets som målgruppen i oppfølgingstiltaket i tiltaksforskriften kapittel 4, og at det også skal ha den samme maksimale varigheten som oppfølgingstiltaket, se utkast til forskrift §§ 3 og 4.

Arbeidsavklaringspenger kan gis når stønadsmottaker deltar på et arbeidsrettet tiltak, jf. folketrygdloven⁴ § 11-6 første ledd bokstav b). Departementet har gitt nærmere bestemmelser i forskrift om hva som defineres som et arbeidsrettet tiltak. Iht. forskrift om arbeidsavklaringspenger⁵ § 2 første ledd bokstav c) skal "aktiviteter i regi av offentlige eller private virksomheter, herunder frivillige aktører, som er egnet til å styrke medlemmets mulighet for overgang til arbeid" regnes som et arbeidsrettet tiltak etter folketrygdloven § 11-6. Etter departementets vurdering kan tiltaket "oppfølgingstjenester i Arbeids- og velferdsetatens egen regi" være en aktivitet som faller inn under § 2 første ledd bokstav c) i forskriften. Deltakere som er tildelt dette tiltaket fra etaten, vil kunne motta arbeidsavklaringspenger med hjemmel i folketrygdloven § 11-6 første ledd bokstav b).

Etter arbeidsmarkedsloven § 13 kan det gis tiltakspenger til deltakere i arbeidsmarkedstiltak dersom de ikke mottar andre livsoppholdsytelser eller lønn fra tiltaksarrangør. Ordningen med tiltakspenger skal dels bidra til å dekke utgifter til livsopphold til deltakere som ikke har noen andre ytelser, og dels være et insitament for deltakelse i arbeidsrettede tiltak. I forskrift om tiltakspenger § 2 er det gitt nærmere regler om i hvilke arbeidsmarkedstiltak deltakerne kan få tiltakspenger. For å skape mest mulig likhet for deltakerne på det nye tiltaket i egen regi og deltakere på arbeidsmarkedstiltak som kjøpes fra eksterne leverandører, foreslår departementet i tråd med innretningen på det tidligere forsøket med kjerneoppgaver at personer som deltar på tiltaket oppfølgingstjenester i Arbeids- og velferdsetatens egen regi, og ikke har lønn fra arbeidsgiveren eller rett til andre ytelser til livsopphold (for eksempel arbeidsavklaringspenger eller dagpenger), kan motta tiltakspenger etter samme vilkår som deltakere på andre arbeidsmarkedstiltak.

Dagpengemottakere som deltar på tiltaket oppfølgingstjenester i Arbeids- og velferdsetatens egen regi, kan velge om de ønsker å få dagpenger eller tiltakspenger den tiden de deltar i arbeidsmarkedstiltaket.

Departementet legger til grunn at de fleste deltakerne som er aktuelle for oppfølgingstjenester i Arbeids- og velferdsetatens egen regi vil være mottakere av arbeidsavklaringspenger. I tråd med føringene i statsbudsjettet for 2017, vil også en del av målgruppen for innsats i egen regi motta dagpenger. Et fåtall personer vil ikke ha rett til trygdeytelser, men motta tiltakspenger.

---

⁴ Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd

⁵ Forskrift 13. desember 2017 nr. 2100 om arbeidsavklaringspenger

I tillegg til livsoppholdsytelsen kan det gis tilleggsstønader til dekning av utgifter som følge av deltakelse i arbeidsmarkedstiltak. Tilleggsstønadene dekker faktiske utgifter til bl.a. transport og barnetilsyn.

Vilkårene for å ha rett på tilleggsstønader, og hvilke tilleggsstønader de ulike brukergruppene kan få når de deltar på tiltak, følger av de ulike stønadsregelverkene⁶. I og med at tilleggsstønader gis etter flere ulike regelverk, vil vilkårene for å kunne få slike stønader derfor være ulik for de ulike tiltaksdeltakerne. Tilleggsstønader etter folketrygdloven kapittel 11A kan gis til personer som gjennomfører et arbeidsrettet tiltak og som har fått nedsatt arbeidsevne i en slik grad at han eller hun hindres i å beholde eller skaffe seg inntektsgivende arbeid, jf. § 11 A-3 og § 11 A-4. Det er ikke et vilkår at personen mottar en bestemt livsoppholdsytelse, som for eksempel arbeidsavklaringspenger. For andre grupper, f.eks. enslig mor eller far og arbeidssøkere, er retten til tilleggsstønader derimot koblet til at man mottar en bestemt livsoppholdsytelse. Av informasjonshensyn foreslår derfor departementet at det tas inn en bestemmelse i forskriften som gir en oversikt over hvilke tilleggsstønader som vil kunne gis til de ulike deltakerne, se forskriftsforslaget § 8.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Kostnadene for tiltakspenger og tilleggsstønader vil dekkes innenfor de til enhver tid gjeldende budsjetttrammer.

---

⁶ Folketrygdloven kapittel 11A, 15 og 17, og arbeidsmarkedsloven § 13.

Utkast til forskrift om oppfølgingstjenester i Arbeids- og velferdsetatens egen regi

Hjemmel: Fastsatt av Arbeidsdepartementet 7. juni 2013 med hjemmel i lov 10. desember 2004 nr. 76 om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarkedsloven) §§ 12 og 13

§ 1 Formål

Hovedformålet med oppfølgingstjenester i egen regi er å styrke tiltaksdeltakernes muligheter til å skaffe seg eller beholde arbeid.

Tiltaket legger til rette for at Arbeids- og velferdsetatens selv kan tilby tiltaksdeltakeren oppfølging fremfor å kjøpe oppfølgingstjenesten fra eksterne leverandører.

§ 2 Innhold

Oppfølgingstjenester i egen regi gir tiltaksdeltakeren bistand for jobbtilpasning, tilrettelegging og oppfølging på arbeidsplassen, med ansettelse i lønnet arbeid som mål. Innsatsen skal sikre et individuelt tilpasset tilbud.

Tiltaket skal følge metoden Supported Employment eller Individual Placement and Support. Oppfølgingen skal blant annet omfatte bistand fra en jobbspesialist. Jobbspesialisten skal

- a) bistå personen med å skaffe en jobb,
- b) bistå med tilpasning av stillingen i samarbeid med arbeidsgiveren,
- c) følge opp arbeidssøkeren og arbeidsgiveren etter at arbeidsforholdet er etablert,
- d) ved behov samarbeide tett med eventuelle øvrige aktører som bistår deltakeren.

Tiltaksdeltakere med psykiske helseproblemer kan i tillegg få psykisk behandling parallelt med bistanden knyttet til arbeid.

Jobbspesialistenes kompetanse utvikles og styrkes gjennom oppfølging fra en metodeveileder. Hvert jobbspesialistteam skal ha en metodeveileder.

§ 3 Personkrets

Oppfølgingstjenester i egen regi kan tilbys en person som har fylt 16 år, og som har behov for en mer omfattende formidlings- og oppfølgingsbistand enn den Arbeids- og velferdsetaten skal tilby den enkelte i henhold til arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 4 tredje ledd.

§ 4 Varighet

Tiltaket kan ha en varighet på inntil seks måneder. Tiltaket kan forlenges med ytterligere seks måneder. For personer med nedsatt arbeidsevne kan tiltaket forlenges slik at samlet varighet kan være inntil tre år.

Varigheten av tiltaket skal tilpasses deltakerens individuelle behov og muligheter på arbeidsmarkedet.

§ 5 Vilkår for deltakelse i tiltaket

Deltakelse i tiltaket bør være nødvendig og hensiktsmessig for at deltakeren skal skaffe seg eller beholde inntektsgivende arbeid. Arbeids- og velferdsetaten kan kreve at deltakeren skal gjennomgå en behovs- eller arbeidsevnevurdering, jf. arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14 a.

Deltakeren skal avslutte tiltaket dersom vedkommende får tilbud om høvelig arbeid eller andre arbeidsmarkedstiltak. Arbeids- og velferdsetaten kan i særlige tilfeller likevel godkjenne at deltakeren fullfører et påbegynt tiltak.

En tiltaksdeltaker som ikke lenger fyller vilkårene for deltakelse i tiltaket kan tas ut av tiltaket.

§ 6 Avgjørelsesmyndighet

Arbeids- og velferdsetaten avgjør hvem som får tilbud om oppfølgingstjenester etter denne forskriften.

§ 7 Krav til arrangør

Oppfølgingstjenester etter denne forskriften arrangeres av Arbeids- og velferdsetaten. Tjenestene skal utvikles og evalueres gjennom årlige kvalitetsevalueringer. De kravene som stilles til økonomiske rammer, effektivitet og resultater i oppfølgingstiltaket i forskrift 11. desember 2016 nr. 1598 om arbeidsmarkedstiltak kapittel 4, gjelder tilsvarende for dette tiltaket.

§ 8 Stønad til tiltaksdeltakeren

En deltaker i tiltaket kan få stønader i medhold av forskrift 4. november 2013 nr. 1286 om tiltakspenger mv., dersom han eller hun ikke har rett til tilsvarende ytelser til dekning av samme forhold.

Forutsatt at vilkårene i etter forskrift 2. juli 2015 nr. 867 om stønader til dekning av utgifter knyttet til å komme i eller å beholde arbeid (tilleggsstønadsforskriften) er oppfylt, kan deltakeren få tilleggsstønader som følger:

- a) en deltaker med nedsatt arbeidsevne kan få tilleggsstønader dersom han eller hun fyller vilkårene i folketrygdloven kapittel 11A, se folketrygdloven § 11 A-3 og § 11 A-4 jf. forskrift om arbeidsavklaringspenger § 2 bokstav c,
- b) en deltaker som mottar overgangsstønad etter 15, 16, og 17, kan få tilleggsstønader dersom han eller hun har nedsatt arbeidsevne og ellers fyller vilkårene i folketrygdloven kapittel 11A, se folketrygdloven § 11 A-3 og § 11 A-4, jf. forskrift om arbeidsavklaringspenger § 2 bokstav c,

- c) en deltaker som mottar overgangsstønning etter 15 eller 17, men ikke fyller vilkårene i folketrygdloven kapittel 11A, kan få stønning til barnetilsyn, jf. tilleggssønningforskriften § 10 tredje ledd,
- d) en deltaker som mottar tiltakspenger og ikke fyller vilkårene i folketrygdloven kapittel 11A, kan få tilleggssønninger etter arbeidsmarkedsloven § 13 andre ledd,
- e) en deltaker som mottar kvalifiseringsstønning, kan få tilleggssønninger etter arbeidsmarkedsloven § 13 andre ledd,
- f) en deltaker som mottar dagpenger kan få stønning til dekning av reiseutgifter etter arbeidsmarkedsloven § 13 andre ledd.

§ 9 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft ***.